НОВИ САД
среда,
22 децембра 1937
Година III - Бр. 288 (777)
Излази свакодневно
осим понедељника
Месечна претплата 20 дин.
за земљу, 50 за иностранство
Примерак 1 динар
Огласи по тарифи

ДАН

ДАН
независни информативни
дневник
Уредништво и администрација:
Краља Александра ул. бр. 7
Телефони: 21—05 и 21—06
Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду
број 58.460
Поштански фах бр. 178

Експозе г. др. Стојадиновића у Финансиском одбору

У своме експозеу о спољној политици Краљевске владе г. др. Стојадиновић изјављује да ће ускоро учинити званичну посету Берлину

Београд, 21 децембра. (А. А.) — Седамнаесту седницу Финансиског одбора отворио је председник г. Милоје Рајаковић у 10.20 часова у присуству председника Министарског савета и Министра иностраних послова г. др. Милана Стојадиновића, председника Народне скупштине г, Стевана Ђирића, Министара гг. Стошовића, Летице, Новаковића и Чвркића, помоћника Министра иностраних послова г. др. Иве Андрића и г. др. Миливоја Пиље, као и великог броја сенатора и народних посланика. Пошто је записник о прошлој седници Финансиског одбора прочитао секретар г. Казимировић и пошто је он примљен без примедбе, прешло се на дневни ред: претрес буџета Министарства иностраних послова.

ЕТСПОЗЕ Г. ДР. СТОЈАДИНОВИЋА

Претседник одбора г. Рајаковић дао је реч претседнику Министарског савета и министру иностраних послова г. др. Милану Стојадиновићу, који је, ступивши на говорницу, бурно акламован, одржао следећи експозе:

— Господо народни посланици, ја вас молим да ме извините што данас нећу моћи да вам дам један опширан експозе о нашој спољној политици. Нећу моћи прво због тога што сам, као што видите, мало назебао и промукао и нисам, нажалост, у могућности да дуже говорим. Друго и због тога, што резервишем себи право да у пленуму Народне скупштине дам један опширан експозе о целокупној спољној политици треће, и због тога што се за последњих неколико месеци од мога последњег експозеа у Народној скупштини ништа тако ново и важно није десило на пољу наше спољне политике, нити нешто што би мењало основне линије које су вам познате, а које су од Народне скупштине прошлог пута биле у великој већини одобрене.

И, најзад, нећу опширније да говорим, и због тога што мислим да је у нашој спољној политици, баш последњих месеци, било толико јасних, еклатантних и великих успеха да неко нарочито објашњење или не но нарочито одобрење овог буџета или наше спољне политике, мислим, уопште није потребно.

У СКОРОЈ БУДУЋНОСТИ ПРЕТСТОЈИ И ЗВАНИЧНА ПОСЕТА БЕРЛИНУ

Ми смо, господо ,у току ове године, имали у Београду званичне посете претседника бугарске владе г. Кјосеиванова, министра иностраних послова Италије грофа Чана, претседнике Чехословачке Републике г. Бенеша, министра иностраних послова Немачке г. фон Нојрата и министра иностраних послова Француске Републике г. Делбоса.

Ја сам, међутим, учинио званичне посете: Атини, приликом састанка држава Балканског споразума, Синаји, приликом састанка држава Мале антанте, затим званичну посету Паризу, Лондону, Риму и, најзад, у скорој будућности претстоји и званична посета Берлину. Све ове посете којима је Београд био почаствован у току ове године и званичне посете које сам ја био учинио, најбољи су доказ једне успешне спољне политике наше државе. (Дуготрајно и бурно одобравање у центру и на десници).

Држећи се основне линије наше спољне политике, ми смо успели да сачувамо сва пријатељства и да тим пријатељствима додамо нова, која су нам драгоцена ради заштите наших економских интереса и ради обезбеђења мира на нашим границама.

Основна идеја наше спољне политике, која је била и остаје мир, — триумфовала је свуда: и на Балкану, и у Дунавском басену и на обалама Јадрана. Никада, може се рећи, народи који насељавају овај крај Европе, нису живели у једном чвршћем миру него што је то данас случај. И, ако има данас мутних облака и тамних тачака на хоризонту међународне политике ,онда те мутне облаке и те тамне тачке не треба тражити ни на Балкану, ни на Дунаву, ни на Јадрану, него ван наше државе и ван наших граница. (Бурно пљескање).

Наш народ стога, благодарећи оваквој спољној политици може у миру да се посвети свом економском, социјалном, културном и просветном подизању и унутрашњем консолидовању, уверен да му је мир на свима његовим границама потпуно обезбеђен. (Опште дуготрајно и бурно одобравање и пљескање у центруму и на десници).

Што се тиче самог цифарског дела буџета, он је, као што сте видели, за седам и по милиона динара већи него прошлогодишњи. То повећање највећим делом долази због повећања принадлежности чиновника уопште, у свима ресорима, па и у ресору Министарства иностраних послова. Затим, долази од основаних неколико нових претставништва на страни, која су оснивања била условљена једино економским разлозима, да бисмо нашој држави и нашој производњи обезбедили нове пијаце у иностранству. Међутим, овај буџет од 157 милиона, који износим пред вас, далеко је испод оних цифара које су биле у буџету овог Министарства пре неколико година. Ја стога мислим да ћете се сложити како са спољном политиком Краљевске владе, тако и са предложеним цифарским делом овог буџета и да ћете га усвојити онаквог како вам је предложен од стране Министарства финансија. (Опште и дуготрајно одобравање у центруму и на десници уз поклике: „Живео др. Стојадиновић!“)

После експозеа г. др. Стојадиновића отворена је дискусија о буџету Министарства иностраних дела у којој су узели учешћа гг. Костренчић, Воја Лазић и Мита Димитријевић. Дискусија се наставља.

—o—

ВЛАДА ЈЕ ОДРЕДИЛА КРЕДИТ ОД 400.000 ДИНАРА ЗА ПОМОЋ ПОСТРАДАЛОМ СТАНОВНИШТВУ У ПОПЛАВЉЕНИМ КРАЈЕВИМА

Београд, 21 децембра. (А. А.) — Услед великих киша и топљења снега, на многим местима надошле су реке које плаве насеља и угрожавају живот и имовину околног становништва. Полициске власти уз помоћ војске и становништва, благовремено су предузеле све што је потребно да се пострадалом становништву пружи потребна помоћ.

Министарски савет на својој седници од данас одобрио је Министру унутрашњих послова, на име помоћи, кредит од 400.000 динара за пострадало становништво. Одбор за помоћ поплављених при Министарству унутрашњих послова одмах ће на најхитнији начин поделити ову помоћ пострадалом становништву од поплава.

Повратак династије Романова уз помоћ Јапанаца?

Москва, 21 децембра. — **У добро обавештеним круговима у Москви тврди се да је на последњој седници савета народних комесара Совјетске Уније Литвинов својим колегама саопштио сензационалну вест о тајном споразуму између претставника династије Романова и Јапана.**

Према овој вести Јапанци су са великим кнезом Кирилом у детаљу дискутовали питање васпостављања монархије у Русији. Према утврђеном плану после подјармљења Кине већи део јапанских трупа имао би да се пребаци у Спољну Монголију, која се још увек налази у совјетској утицајној сфери.

У том случају намера јапанских трупа била би да освоје најпре област око реке Усури са главним градом Ворошиловом, а затим цело приморје са Владивостоком. Јапанци би на тој територији образовали независну владу са једним чланом породице Романова на челу.

Овако образована влада имала би да организује једну царистичку војску у тим областима, а ова би имала да освоји Сибир уз помоћ јапанских трупа. (Трансконти).

Успех владе г. Татареска на изборима

Букурешт, 21 децембра. (А. А.) — Авас јавља:

Према најновијим обавештењима којима располаже министарство унутрашњих послова, делимични резултати 40 од 72 округа дао је 41% гласова либералној владиној странци; 22% националцаранистичкој; 14 од сто странци „Све за отаџбину“; 8% расистичкој националхришћанској странци; 6% дисидентима, либералима, а остало пада на разне друге мање групације.

Још није познат приближан проценат учешћа у изборима.

Сад господин носи
топлу фланел-кошуљу
из радње
КЛАЈН ЕВГЕНА
Нови Сад — Петровград

НОВИ ГРАДСКИ ВЕЋНИЦИ У ВЕЛИКОЈ КИКИНДИ

Заменик бана г. Светислав Рајић поставио је четири нова градска већника у В. Кикинди и то, г. др. Милана Будишина, банског већника, Милана Симића, ратара Јоцу Рељина, ратара и Уроша Рацкова.

Нови већници положили су заклетву у свечаној дворани Градске куће пред претседником општине г. Угорицом Будишином.

—о—

ХОСА ДРЖАВНИХ ПАПИРА

Пред крај године и пред састав биланса

Београд, 21 децембра. — У току овог месеца на берзама у Београду, Загребу и Љубљани тенденција код државних папира је врло чврста, чвршћа него ли у једном месецу о. г. Међутим оскудица у роби и даље је врло велика.

Ова тако чврста тенденција код државних папира плод је шпекулација ималаца државних папира. Они желе да курс државних папира буде до краја године што већи, јер ће на тај начин постићи већу вредност у билансу код стока државних папира.

БОЖИЋНИ БРОЈ
„ДАНА"
ДОНЕЋЕ ЧИТАВ НИЗ ПРИЛОГА НАЈПОЗНАТИЈИХ ЈАВНИХ РАДНИКА ИЗ ВОЈВОДИНЕ. УРЕДНИШТВО МОЛИ СВЕ СПОЉНЕ САРАДНИКЕ И ПРИЈАТЕЉЕ „ДАНА" ДА СВОЈЕ ПРИЛОГЕ УПУТЕ РЕДАКЦИЈИ ШТО ЈЕ МОГУЋЕ ПРЕ, А НАЈКАСНИЈЕ ДО 28 ДЕЦЕМБРА ЗАКЉУЧНО.
АДМИНИСТРАЦИЈА „ДАНА" ПРИМА ОГЛАСЕ ЗА БОЖИЋНИ БРОЈ (Телефон 21-06).

Политички живот

„Словенец" тражи планску привреду

Љубљански „Словенец" доноси уводни чланак под насловом „Више плана у нашој управи" у коме каже, да оно, што је држава код нас учинила за последњих 20 година, није у никаквом сразмеру са жртвама, са милијардама и милионима које су потрошени.

Сваке године, па тако и ове, остали смо по неколико дана без икакве везе са Београдом, пошто су телефонске и телеграфске жице од зиме и снега попуцале. Крпарење жица и поправке стоје милионе и милионе, а Југославија има данас исте линије као пре много година. Ако би сваке године ови милиони трошени за каблове — без обзира на то, да су и приходи збо гтога много мањи — имали би данас већ километре и километре веза, које не би знале за зиму. Новац народа плаћен пре 10 година, био би сигурно сталожен, а милиони, који се сада издавају за поправке, могли би се употребити у друге корисне сврхе.

Реке сваког пролећа и сваке јесени плаве целе покрајине, народ бежи из својих домова као и животиње са поља око њиг. Па ипак не видимо, да се држава са својом организацијом бори против воде, тако да би је укротила, једне године у једном делу, а друге године у другом. Сваке године се троше велике суме за поплављене крајеве, а воде плаве даље. Не тврдимо, да држава за 19 година свога постојања није учинила ништа трајно, али све што је учињено, није у сразмеру са потрошеним милијардима. Изгледа, да сва ова огромна сретства иду „за режију", тј. за то, да останемо на истом месту и да се не мичемо унапред. Све: путеви, железнице, сав саобраћај, регулисање река, електрификација — каква разлика између нас и суседа! Ни у другим земљама се једна река, која плави, не уређује у једној буџетској години. Али ми никад нећемо доживети године, у којој Сава не би плавила, ак обудемо делили само помоћи, а не и регулисати ток! Будући буџет већи је за 1 милијарду 270 милиона динара од садањег. Само за првих 10 дана децембра о. г. царински приходи већи су за 1,932.930 динара него за исти период лањске године, на заосталим порезима од 1 априла до 10 децембра о. г. наплаћено је 126.662.754 динара више, него што је буџетом предвиђено итд. Нас радује, да има држава толики новац, али тражимо, да се овај новац употреби тако да донесе користи не само садашњим него и будућим генерацијама.

СКУПШТИНА КЛУБА ЖЕЛЕЗНИЧАРА У В. КИКИНДИ

Велика Кикинда, 21 децембра. — Синоћ је у В. Кикинди одржана редовна годишња скупштина Клуба железничара којој је претседавао г. Перкучин, потпретседник клуба, пошто је досадашњи претседник г. Ранковић, шеф станице, у међувремену премештен из Вел. Кикинде. Скупштини су присуствовали као делегати месне и среске организације ЈРЗ гг. Угорица Будишин, претседник општине, др. Милан Будишин, поседник.

Пошто су примљени разни извештаји приступило се избору нове управе. За претседника управног одбора изабран је г. Н. Живковић, шеф станице, док су за потпретседнике изабрани гг. Љубомир Удицки и М. Унгуран. Благајник је г. П. Ристић, а секретари су: гг. Милорад Јованов и П. Костић. За претседника надзорног одбора изабран је инж. г. Н. Буковала, а за потпретседника инж. г. Р. Скопал, шеф ложионице.

После избора новог чаништва скупштина је претворена у конференцију која је одлично успела и са које су послати телеграми претседнику владе г. др. Стојадиновићу, министру саобраћаја г. др. Спаху, министру пољопривреде, г. Станковићу, Заменику бана Дунавске бановине г. Светиславу Рајићу, као и претседнику Главног одбора клуба железничара. Вредно је напоменути да Клуб железничара броји преко 500 чланова.

ПАРТИСКА ВЕЧЕРА У Н. ФУТОГУ

Нови Футог, 21 децембра. — Јуче је овде одржана партиска вечера ЈРЗ коју је приредила месна организација ЈРЗ, на коју је био позван народни посланик среза новосадског г. др. Бранко Николић, из Новог Сада, који се позиву одазвао. На вечери су учествовали не само претставници организације ЈРЗ, већ и претставници општине, као и претставници свих друштвених и сталешких институција. Народног посланика г. др. Николића је поздравио лепим говором претседник месне организације ЈРЗ г. Шосе, на коме се, једним дужим говором, — у коме је изнео и спољну и унутрашњу ситуацију наше државе — захвалио г. др. Николић. Говорили су још г .г. Кемерер, школски управитељ, г. Бекерле, претседник општине, Милан Вајдић, општински бележник и Сирман римокатолички свештеник.

КРИЗА У МАТИЦИ СРПСКОЈ

ОДГОВОР Г. ДР. КРЕШИМИРА ГЕОРГИЈЕВИЋА ПОВОДОМ ОДГОВОРА Г. ДР. КОСТЕ МИЛУТИНОВИЋА

На моју изјаву у „Дану" од 17 о. м. о узроцима кризе у Матици српској, — тобожње и фиктивне, разуме се, — одговорио ми је истинољубиви и финодомаћеваспитани г. др. Коста Милутиновић. Не могу да одговарам на све примедбе његове, јер, на крају крајева, питање колико сам година провео као стипендиста у иностранству, и да ли је од тога било неке вајде, затим да ли сам сарађивао у „Летопису" под Врховцем или још под др-ом Малетином, може да занима само завидљивце и ситне душе, међу које г. др. Костта Милутиновић никако не спада. Свакако би било више од интереса за ширу јавност да је г. др. Коста Милутиновић навео ко га је предлагао у Књижевни савет и Књижевни одбор; кад је г. тата његов донео у канцеларију г. Магарашевића ону својеручно написану листу кандидата за Књижевни одбор с именом свога сина, о „чијим су заслугама за проучавање историје Војводине" „рекли своју реч они који су за то компетентни" (цитат из одговора г. сина) — био сам присутан и ја. О осталим тврдњама показаће време ко има право.

Има, међутим, једна ствар коју треба објаснити читаоцима „Дана", а коју г. др. Коста Милутиновић није довољно објаснио, можда због недовољног простора. Он каже овако: истина је „да сам пуне три године — не из користољубља него из чисте љубави према Матици — потпуно бесплатно водио коректуру „Летописа". Тада је мој отац забранио да било ко од чланова управе предложи да се тај рад мој хонорише". — Скрећем пажњу на реч „забранио члановима управе" — тј. члановима Књижевног и Управног одбора; та реч карактеристична је за интимно и породично схватање власти и моћи г. секретара у Матици српској; да су примали такве забране, оградиће се, вероватно, тадашњи чланови Књижевног и Управног одбора. Међутим, г. др. Коста Милутиновић је заборавио да је његов г. отац био тада уредник „Летописа", да је свим силама настојао да задржи тај положај, и да је као секретар био плаћен за своје уређивање, па према томе и за коректуру. Зашто је он, најзад, био толико противан да уређивање „Летописа" и „Гласа" преузео Уређивачки одбор, како то изричито прописује Устав, кад није могао да стиже на сав посао, те му је и г. син морао да врши коректуру? Зашто није од Књижевног одбора тражио да се узме коректор — има толико незапослених студената — кад већ није хтео да се г. сину плаћа коректура? Ја то не тумачим љубављу, него, рецимо, љубомором или сл. Да би растеретио г. секретара и омогућио му да се поред омиљене и популарне полемичне литературе бави и административним пословима (као обавештавањима Исидоре Секулић о избору у Књижевни савет и сл.), Књижевни одбор је октобра 1936 г. поверио Уређивачком одбору (бесплатно, разуме се) да уређује „Летопис" и „Глас" (једино је био плаћен г. секретар као члан тога Одбора по свом положају); поверио је затим, потписаном да обави редакцију „Годишњака", опет бесплатно. За коректора Одбор је изабрао г. Фрању Малина, професора и Управника Музеја, који је обављао коректуру „Летописа" и „Годишњака", уз месечни хонорар од 500 динара.

Толико да се погрешно не схвати промашена алузија с речју „користољубље".

ДР. КРЕШИМИР ГЕОРГИЈЕВИЋ

Аустрија жели да откаже трговински уговор са нама

Аустрија би отказала уговор почетком нове године — Стални координациони одбор састаје се у среду да расправља о жалбама Аустрије

Београд, 21 децембра. — Како „Југословенски Курир" сазнаје у среду, 22 о. м. састаје се стални координациони одбор. На овоме састанку претресаће се питање трговинских односа са Аустријом.

Као што је познато, Аустрија није никако задовољна са садањим трговинским односима са Југославијом односима са Југославијом и због тога жели да откаже постојећи трговински уговор. Како из Беча јављају, Аустрија има намеру да уговор откаже још у почетку ове године.

Незадовољство Аустрије долази из два разлога: прво, што Југославија не да Аустрији кукуруз са плаћањем кроз клиринг и друго, што је Југославија од 19 октобра о. г. оптеретила извоз свиња у Аустрију новом таксом од 100 динара по комаду. Са ранијом таксом то износи 125 динара по комаду.

Уколико би с наше стране била уклоњена она два разлога, односно уколико се Аустрији дозволи плаћање кукуруза кроз клиринг, и уколико се укине нова такса на извоз свиња, онда би Аустрија евентуално, одустала од намере да откаже уговор.

О овим питањима има да решава Стални координациони одбор на седници од 22 о. м.

Две године рада претседника Чехословачке републике г. др. Едуарда Бенеша

Праг, крајем децембра. — На дан 18 децембра о. г. навршило се две године, од времена када је на прашком граду, стародревним Храдчанима, у свечаној Владислављевој дворани, био од стране Народног претставништва изабран за следбеника првог претседника Чехословачке републике бесмртног Т. Г. Масарика, његов ученик и дугогодишњи сарадник, а уједно и високи чувар и заштитник његове политичке и демократске традиције г. др. Едуард Бенеш.

Протекле две године неуморног и успешног рада претстављају најбољу, а бесумње и најдостојнију прославу двогодишњице претседниковања г. др. Едуарда Бенеша.

Г. др. Едуард Бенеш ступио је на претседнички положај у веома тешком времену. Тешка криза људи и људског рада проузроковала је безброј дубоких промена у многим европским државама. Изгледало је, да је демократија већ одиграла своју улогу у свету. И баш у таквом времену, после мудрог Претседника-Ослободиоца, долази млад и енергичан човек и директно из спољне политике преузима у руке управу судбином државе. Има дугогодишње међународно искуство. Добро зна, да се држава може одржати само помоћу две снажне, непобедиве силе: снажном војском и снажном демократијом.

Под вођством претседника г. др. Е. Бенеша усавршена је чехословачка војска у сваком погледу, а границе Чехословачке одлично су утврђене. Данас Чехословачка има у својој војсци најбоље средство за препоруку. Чехословачки савезници у њој виде добру гаранцију консолидације средње Европе. А то све у највећој мери претставља дело претседника г. др. Бенеша.

У унутарњој политици, као наследник Масарикове традиције, изграђује снажну демократију. Иде често међу народ. Посећује унутрашњост. Жели да види и да упозна републику и народ изблиза. Пошто добро зна, да задовољан народ значи њену срећу и напредак. Регионална питања не само да упознаје, већ их и решава и даје толико иницијативе, да тиме осваја свугде, и то за увек, одане пријатеље. Његови успеси проистичу из његовог ретког смисла за стварност и истину. А то је школа Масарикова.

Међународну политику познаје до тапчина. Добро познаје све оне, који управљају иностраном политиком, услед дугогодишње сарадње са њима, и због тога за иностранство, а у првом реду за чехословачке савезнике претставља јасну гаранцију стабилности и континуитета чехословачке спољно-политичке линије.

Јединство државе. Сагласност у погледима на спољну политику и на политику социјално привредну. Либерална и толерантна сарадња са мањинама. То су здрав народно-државни и политички живот три нарочито важна принципа ,којих је потребно придржавати се — као што је то недавно рекао претседник г. др. Едуард Бенеш претставницима студентске секције чехословачке народно-социјалистичке странке. У њима су изражена начела чехословачке политике, коју мудро води претседник г. др. Бенеш.

Претседник г. др. Едуард Бенеш претставља за све Чехословаке, за војску, све врсте грађанства, као и за све политичке странке, вођу на правом месту и у право време. Чехословаци услед тога данас не могу желети ништа друго свом Претседнику и себи, но да и у будућности води заједно са владом Чехословачке републике тако успешно унутарњу и спољну политику, као што је то било за ове две године дана његовог претседниковања.

На име првог ануитета земљеоградничких дугова уплаћено је код „ПАБА“ 125 милиона динара

Београд, 21 децембра. — До 16 о. м. уплаћено је на име првог ануитета код Привилеговане аграрне банке за предате сељачке дугове укупно 125,070.000 динара, т. ј. око 59 од сто од приближног ануитета, колико би „Паб“ требао да прими од дужника.

Новчаним заводима и задругама исплаћено је до 16 о. м. предујма на први ануитет, који имају да приме од „Паба“, укупно 33,270.000 динара. Јер ће на основу решења извршног одбора „Паба“ бити исплаћено 31 децембра о. г. банкама и задругама цео, тј. 100 од сто ануитет, који им за предате сељачке дугове припада, „Паб“ је решио, да се молбе за предујам на први ануитет неће више узимати у поступак.

Даље је издато новчаним заводима и задругама до 16 о. м. за око 120 милиона динара 3 од сто државних обвезница.

Какав ће бити нови изборни закон у Мађарско

(Писмо из Будимпеште)

Будимпешта, децембра. — Мађарски министарски савет је ових дана одржавао седнице у форсираном темпу, да би могао претрести још последња питања обећаваног новог изборног закона.

Једна од највећих тековина новог закона је тајно право гласа, које опозиција захтева већ деценијама. Али већ се ради на томе, да то тајно гласање не буде владином курсу суђише опасно. Законски предлог који се према обећању министра претседника мора поднети парламенту још пре завршетка овогодишње сесије, није — истина — још дефинитивно стилизован, јер су поједини делови још увек предмет саветовања, али из поузданог извора су познате важне одредбе, из којих видимо да закон намерава да предупреди евентуалне непријатне последице неконтролисаног гласања.

Активно право гласа ће убудуће имати мушкарци од 26 и жене од 30 године, тојест две године касније него досада. Даљи услови за право гласа је непрекидан боравак од 6 година у једној општини; код јавних намештеника је та граница снижена на три године. Сврха те одредбе је да се права гласа лиши пролетаријат, нарочито земљораднички. У Мађарској је врло мало пољопривредних радника, који могу шест година непрекидно становати у једном истом селу, јер у сезони морају тражити посла тамо где га има. Даље бирач мора бити најмање десет година мађарски поданик. Заводи се и цензус интелигенције, јер се за мушкарце прописује најмање шест разреда основне школе, а за жене или исто школско образовање или кад га нема мора бити мати најмање четири детета (досада три), и то само брачне деце.

Пасивно право гласа је везано за 30 годину живота и за услов, да је кандидат већ био активан у некој јавној корпорацији: општинском претставништву, жупаниском одбору, разним коморама, као што су адвокатска, инжињерска, лекарска итд. Сврха те одредбе је да се спречи да не иступи с својим индивидуалним, влади непознатим и непријатним програмом. Осим тога, постоји још једно обезбеђење: кандидат не сме бити званично искључен. До таквог званичног искључења долази моментано, чим, на пример, државни тужиоц констатује, да кандидат у својој изборној агитацији „дражи“; у ту сврху се заводи убрзан поступак. Према специјалном параграфу се нигде не сме вршити демагогија. За демагогију се, например, сматра обећање кандидата, да ће се кад буде изабран заузети за аграрну реформу. Да се спречи ширење немира, забрањена је досадашња агитација од куће до куће, јер баш у том систему власти не могу контролисати каква се обећања дају. Дозвољена је само агитација на великим зборовима, и то јавна. Ако се кандидат усуди да приватно агитује или ако само падне на њега сумња, моментано се искључује. С тиме у вези су одређене и оштре казне, јер се свака демагогија мора драконским мерама сузбити.

Од 245 посланика, колико их заседа у мађарском парламенту, 125 се бирају индивидуалним изборима, у којима ће учествовати сви правоваљани бирачи без разлике. Осталих 120 посланика се бирају на среским изборима, на којима могу гласати само они бирачи, који имају право гласа и на жупаниским изборима, који значе далеко мање него општи избори. Осим тога, биће појединих срезова, као, например, Будимпешта, у којима ће се одржати како општи избори, тако и избори на темељу кандидатских листова; другим речима то значи, да ће друга категорија моћи гласати сваког пута.

Нови законски предлог још није поднесен, а још мање одобрен. Нема, међутим, сумње, да ће владином курсу поћи за руком да оствари своје главне намере. Још није познато, кад ће изборна реформа постати закон, али се чује, да владини кругови намеравају да законски предлог узму у претрес тек идуће јесење сесије.

Др. Ц.

НАША РУБРИКА

Неутралност Швајцарске и Друштво народа

У последње време појавио се у Швајцарској један покрет, који иде за тим да у земљи створи расположење за повратак Швајцарске на политику апсолутне неутралности, чији би крајњи циљ био иступање ове државе из Друштва народа.

Овај покрет изазвао је извесно негодовање у званичним круговима, где је досад владало мишљење да начелно треба заступати политику Друштва народа. Међутим, познато је да швајцарски министар иностраних дела и шеф швајцарске делегације код Друштва народа, федерални саветник Мота, у свакој прилици захтева реализовање универзалности женевске установе, без ко је она никад неће испунити свој задатак.

За малу, неутралну државу усред разједињене Европе, као што је Швајцарска, у извесним приликама велика би била опасност, ако остане у Друштву народа, нарочито, кад би ова установа пошла рђавим путем. Зато није искључено да ће покрет за повратак апсолутној неутралности, т. ј. неутралности која не би била везана обавезама према Друштву народа, после иступања Италије из женевске установе имати јачег успеха. У сваком случају јасно је да земља, која даје гостопримство Друштву народа, правилно схвата значај овог корака Рима.

У Женеви не слажу се са површним расматрањем ситуације, према коме Мусолинијева одлука ништа није изменила, пошто Италија већ годину и по дана не учествује на заседањима Друштва народа. Међутим, између ове чињенице и стварног иступања из женевске установе огромна је разлика.

У току италијанско-абисинског рата Мусолини имао је доста прилика да прекине односе са Женевом. Ако то није учинио, то је зато што је Рим, иако нерасположен због санкција, правилно схватио конфликт у савести чланица Друштва народа верних пакту и зато није хтео да уклони сваку могућност за будуће зближење. Тај је тренутак дошао онда, кад су укинуте санкције.

После освајања Абисиније и непосредног или посредног признавања италијанске Империје од стране разних чланица Друштва народа цео овај конфликт постао беспредметан. Он се брзо могао ликвидирати. Међутим, ликвидирање овог спора одлагано је од заседања до заседања.

Истина, према статутима Друштва народа и женевског Пакта иступање Италије наступа легално тек две године доцније, т. ј. 1937.

Једно је извесно: са иступањем Италије из Друштва народа порасла је опасност образовања идеолошких блокова и тиме једностраног става Друштва народа. Будућност ће показати да ли ће пред том стварношћу поред Швајцарске и друге мале државе, које су досад веровале у колективну безбедност, ревидирати своје схватање неутралности.

Знате ли колика је корист од редовног купања у минералној води Варошког јодног купатила?

Претседник г. др. А. Моч о кризи у Матици српској

У 284 броју „Дана“ од 17 дец. о. г. отштампана је заједничка изјава гг. др. Магарашевића, др. Кириловића, Лесковца и другова под насловом: Због чега је дошло до оставке.

Гг. др. Бранко Магарашевић, директор државне гимназије, др. Мијо Мирковић, професор на суботичком Правном факултету, др. Димитрије Кириловић, управник Државне архиве, Младен Лесковац, професор и др. Крешимир Георгијевић, професор и приватни доцент београдског Универзитета, објавили су у београдској и новосадској штампи, да су дали оставку на своје положаје у Матици српској на седници Управног и Књижевног одбора Матичиној, одржаној 15 о. м. и то са разлога наведених у тој заједничкој изјави.

Сматрам за дужност, да као претседник Матице српске на ту заједничку изјаву реагирам са неколико чињеница и кратким приказом недавних догађаја у Матици српској.

На редовној скупштини Матице српске, одржаној 30 септембра 1936 године изабрани су за чланове Књижевног одбора гг. др. Бранко Магарашевић и др. Крешимир Георгијевић. Како се на тој скупштини (1936) није бирао претседник Матице српске, то ме је Управни и Књижевни одбор Матице српске на њиховој заједничкој седници одржаној 25 окт. 1936 г. овластио на вршење свеколиких претседничких дужности.

На тој седници осим осталога изјавио сам и ово: Матица српска има два подручја рада, а то су рад Управног одбора и рад Књижевног одбора. Управни одбор имао је задатак да среди у првом реду материјалне прилике у Матици српској и да води све послове Матице српске материјалне и правне природе са нарочитом брижљивошћу. Књижевни одбор према Уставу самостално решава у свом делокругу и одлучује сам у свом пословању. Разуме се да се рад једног и другог одбора мора кретати само у границама устава. Било је речи у јавности и у одборским седницама, да се Управни одбор мешао у рад Књижевног одбора. Тога никада није било. Можда су по кат-кад изнесена разна гледишта при решавању појединих питања, али она су увек била изравнана, јер су чланови управе имали у виду једино интересе Матице српске.

На истој седници је узето на знање и решење Књижевног одбора: „да Летопис и друга издања Матице српске уређује Уређивачки одбор према одлукама Књижевног одбора, а одговорни уредник је овим издањима секретар Матице српске.“

Према овом решењу се поступило у читавој пословној години 1936-37. Секретар није уређивао ни Летопис ни Глас Матице српске, па ни Годишњак иако је био одговорни уредник ових издања Матичиних. А ја ни једном приликом као вршилац претседничких дужности нисам утицао ни на рад Књижевног ни на рад Уређивачког одбора.

Књижевном одбору су стајала, међутим, сва материјална сретства на расположењу за ова издања. На трошкове око издања Годишњака за 1938 г. утрошено је, међутим, око дин. 19.000 више, него што је буџетом предвиђено у њу сврху. Ја сам на овај вишак издатака изнимно пристао, да би у свему изишао у сусрет г. др. Георгијевићу, који је тај Годишњак сам уређивао на основу решења Књижевног одбора. Надам се, да ће се из уштеде овај мањак надокнадити.

Једном речју, и Књижевни и Уређивачки одбор и опуномоћеници Књижевног и Уређивачког одбора су несметано радили кроз читаву прошлу пословну годину.

Пред овогодишњу редовну скупштину, 11 септембра 1937 г. др. Георгијевић доставио ми је писмени поднесак ове садржине: „да се стави на дневни ред годишње редовне скупштине Матичине избор потпретседника Матице српске, ако би се то место упразнило, а исто тако да се попуни евентуално упражњено место у Књижевном одбору Матице српске“.

То значи, да ако мене скупштина изабере за претседника Матице српске, онда на моје упражњено потпретседничко место ће се предложити за потпретседника г. др. Бранко Магарашевић а ако г. др. Бранка Магарашевића скупштина изабере за потпретседника Матице српске, онда да се одмах приступи попуњавању његовог места у Књижевном одбору. По овом предлогу се и поступило.

Гг. др. Магарашевић и др. Крешимир Георгијевић, пре овогодишње скупштине су поставили једини захтев, да се при кандидовању нових чланова у Књижевни одбор имају узети у обзир и њихове пропозиције. Избор је извршен: за претседника сам изабран ја, за потпретседника г. др. Бранко Магарашевић, а за чланове Књижевног одбора гг. Јован Радонић, Велимир Стефановић, др. Мијо Мирковић, Младен Лесковац (обновљена трећина Књижевног одбора), а на место г. др. Бранка Магарашевића г. др. Ристо Јеремић.

На овој скупштини Матичиној после мојег избора изјавио сам, између осталог, углавном и ово: ако већ ја нисам научник или књижевник, ту је Књижевни савет, Књижевни одбор, секретар Матице, те сам уверен, да Матичин рад због мене неће назадовати. Чуваћу, међутим, са својим пријатељима и пријатељима Матице српске углед њезин, њезину аутономију и суверенитет скупштине, чуваћу је у њезиним традицијама и све своје скромне снаге ћу уложити за њезино унапређење у свима гранама њезине делатности.

Ја са г. др. Магарашевићем нисам имао никакав споразум ни пре ни после избора у оном смислу, како се то у 4 т. заједничке изјаве отштампане у „Дану“ наводи тј. да ће г. др. Магарашевић водити све културне и књижевне ствари у Матици у споразуму са надлежним књижевним органима, а што се сада — по заједничкој изјави — др. Магарашевићу онемогућава.

Г. др. Магарашевић није данас члан Књижевног одбора, он је то место напустио заменивши га потпретседничким положајем у Матици српској. Делокруг потпретседника Матице српске опредељен је у б) тачци чл. 18 Матичина Устава на тај начин да потпретседник Матице српске заступа претседника у свима претседничким дужностима, осим у Књижевном савету и у Књижевном и Уређивачком одбору, када је претседник спречен или када га овласти на то.

Ја сам и пре и после избора наглашавао и у Матичиним одборским седницама и у јавности, да ће сарадња г. др. Магарашевића као еминентног просветног радника на књижевном и просветном пољу увек свеордно бити примљена у Матичиним одборима. Било је већ и примера такове сарадње за време претседништва г. Васе Стајића, када је Летопис он уређивао, а главни сарадници су му у томе били гг. Жарко Васиљевић и Младен Лесковац, који нису били ни чланови Матичиних одбора. И овом приликом могли су Књижевни одбор и Уређивачки одбор поверити г. др. Магарашевићу уређење Матичиних издања у сагласности са овим одборима. Г. др. Магарашевић је и после овогодишње скупштине исто тако стварно сарађивао са Књижевним и Уређивачким одбором на раду око издања Летописа, Гласа и Годишњака, као што је сарађивао и у прошлој 1936-37 пословној години, и нико му у том погледу није онемогућавао сарадњу, а најмање ја, који сам у многим просветним, културним и другим питањима увек био сагласан са пропозицијама г. др. Магарашевића. Постојале су, дакле, и постојала би и даље између могућност за сарадњу између г. др. Магарашевића и Књижевног и Уређивачког одбора Матичиног.

За овакву солуцију сарадње ја сам се био и сам залагао и на последњој заједничкој седници Управног и Књижевног одбора, али нисам могао прихватити предлоге г. др. Георгијевића, које је поднео заједничкој седници Матичиног Управног и Књижевног одбора, одржаној 15 децембра о. г.

Његов први предлог гласио је: да заједничка седница чл. 14 и чл. 18 Устава Матичина измени тако, да претседник Матице српске води све административне и управне послове, док потпретседник Матице српске да води књижевне послове Матице српске и да буде вођа у књижевном пословању Матице српске.

После је г. др. Георгијевић овај предлог дефинитивно модифицирао овако: „Предлажем, да се донесе решење, да претседник Матице српске сва своја права у књижевном пословању пренесе на потпретседника Матице српске тако, да он врши све књижевне агенде у Матици српској, да буде пуноправни члан Књижевног одбора и пуноправно суделује у раду Књижевног одбора.“

Први предлог не бих могао прихватити због тога, што поједине одредбе Матичина Устава може да мења искључиво редовна скупштина Матичина, а никако заједничка седница. Услед тога је излишно анализирати саму садржину тога предлога.

Против модифицираног и дефинитивног предлога г. др. Георгијевића и ја сам гласао, јер се овај предлог коси са Уставом Матисе српске.

Нема права ни један претседник Матице српске да преноша своја права у књижевним пословима на једно лице изван Књижевног одбора, ма то био и потпретседник Матице српске.

По 18 чл. Устава претседник Матице српске заступа и претставља Матицу српску у јавности и пред властима, претседник је свима телима у Матици осим Надзорног одбора, контролише рад и ред у Матици у свима огранцима њезина рада. По чл. 12 Устава: чланове Књижевног одбора бира редовна Скупштина на три године између чланова Књижевног савета. Претседник Књижевног одбора је претседник Матице српске, потпретседника бира Књижевни одбор између својих чланова на три године, а секретар му је секретар Матице српске.

Због ових и напред цитираних јасних уставних диспозиција нисам прихватио предлог г. др. Георгијевића, но нисам га могао прихватити ни због тога што се не може једном лицу дати право да оно врши све књижевне агенде Књижевног одбора када је ту и легални потпретседник Књижевног одбора, а ту су и од Скупштине изабрани „пуноправни“ чланови Књижевног одбора.

Г. др. Георгијевић тражи:: да потпретседник буде пуноправан члан Књижевног одбора и да пуноправно суделује у раду Књижевног одбора.

Ако је неко пуноправни члан Књижевног одбора, онда то значи да такав члан има право и пуноправно да суделује у раду Књиж. одбора. „Пуноправне“ чланове Књижевног одбора бира искључиво скупштина Матице српске, а г. др. Магарашевић на овогодишњој скупштини није биран за члана Књижевног одбора, него за потпретседника Матице српске, о чијим правима и дужностима садржи тачне одредбе напред цитирани 18 члан Устава.

Преко осталих приговора, који се односе на поједине чињенице изнесене у заједничкој изјави за сада прелазим, јер сматрам да ови приговори и чињенице не спадају у сферу културног и просветног рада Матице српске. На крају још само ово. Свој досадашњи став у одбрани Устава Матице српске, њезина угледа, аутономије и демократског духа који влада у њој више од 100 година, бранићу и даље упорно са својим пријатељима и пријатељима Матице српске и у јавности и на Скупштини Матице српске.

Нови Сад, 20 децембра 1937 г.

ДР. АЛЕКСАНДАР МОЧ

претседник Матице српске

—о—

Нови прилози за подизање Соколског дома у Тителу

Тител, 20 децембра. — Соколском друштву у Тителу дали су прилоге за подизање Соколског дома следећи: Бродарство М. Јанковића 10 вагона песка и 10 вагона шљунка, г. Милан Плавшић 1000 ком. цигаља, кукуруза су дали следећи: гг. Фрања Јерков 50 кг, Рада Бешлин 100 кг, Добра Добрић 50 кг, прилози у житу: Миливој Болманац 15 кг, Стеван Братић 10 кг, Драгиња Мркушић 10 кг, Милан Небригић 30 кг, Милан Мирић 10 кг, Душан Ковачев 20 кг, Кристина Мишков 20 кг. У натури је свега скупљено досад 200 кг кукуруза и 115 кг жита. *(Дан).*

—о—

ЗБОРОВИ АКЦИОНАРСКИХ ДРУШТАВА

„Црвенка“ фабрика шећера а. д., — Црвенка — Позив на замену купонских табака.

Трговина памуком и текстилијама Авраамовић а. д. из Београда — 22 јануара 8 редовни збор акционара.

Данашњи програми у биоскопима

ОДЕОН
5, 7, 9.15 час. Телефон 21-93
Робин Худ Елдорада
Варнер Бакстер

АПОЛО
5, 7, 9.15 час. Телефон 21-93
Нема више кризе
Даниел Дарие

УРАНИА
5, 7.15, 9.15 час.
ТРАУОЛ ШТАРК
(Bečka SHIRLEY TEMPLE)
у филму „ПЕТАР У СНЕГУ"

РЕКС
5, 7, 9.15 час.
Троје у ноћи
Вилиам Пауел и Мирна Лој

Рад Народног универзитета у Петровграду

Петровград, 21 децембра. — Своју сезону за 1937/38 годину Народни универзитет отпочео је прославом Вука Ст. Карајића. Веома исцрпно и документовано предавање о Вуку одржао је млади књижевник г. Спасоје Васиљев, професор у Суботици. Поред домаћих предавача, који су већ донекле ангажовани, управа Народног универзитета позвала је многе истакнуте књижевнике и јавне раднике из Новог Сада, Београда и други хместа. Ова сезона ће бити, углавном, сва у знаку младих. Већина предавача је баш из редова млађе војвођанске интелигенције. Идуће предавање одржаће млади књижевник г. Богдан Чиплић, професор у Новом Саду. Он ће говорити о нашим Шајкашима. Интересантност саме теме повећава још и то што је г. Чиплић, баш у овој области дао досад неколико запажених научних прилога. Од идућих предавача, који су већ дали свој пристанак ,треба споменути г. др. Лазу Мирковића, проф. универзитета, који ће говорити о нашем црквеном уметничком везу; г. др. Ст. Иванића, начелника Министарства народног здравља, који ће говорити о здравственим приликама Војводине; др. Крешимира Георгијевића, који ће говорити из области словенске културне историје.

После божићњих празника, крајем јануара, одржаће се књижевно вече, на коме ће суделовати наши најпознатији књижевници.

Управа Народног универзитета има још планова ,које мисли да реализује у току ове сезоне. По угледу на своју лањску, Бајићеву прославу, намерава да у току идућег пролећа припреми Маринковићеву прославу, посвећену композицијама Јосифа Маринковића. На прослави ће, поред солиста, учествовати сва месна певачка и музичка друштва.

Али, да би рад Народног универзитета био још интензивнији, потребна је помоћ целе националне јавности, за коју се, нажалост, не може казати да је баш издашна.

Сомборско Историско друштво све више развија свој рад

Сомбор, 21 децембра. — **У малој сали Градске општине одржана је годишња скупштина Историског друштва, којој је претседавао опште познати и од стране меродавних најпризнатији наш етнограф г. др. Радивој Симоновић, лекар из Сомбора. Присуствовао је и велики број чланова Историског друштва из Сомбора и неколико њих из Апатина. Међу члановима запажен је велики број најистакнутијих сомборских јавних радника, међу којима се налазио и г. др. Сима Тапавица, претседник градског поглаварства у Сомбору.**

Историско друштво у Сомбору основано је тек пре годину дана — 18 децембра 1936 — и ово је прва његова годишња скупштина, на којој су поднесени врло исцрпни извештаји управног и литерарног одбора. Известилац је био г. Ђорђе Антић, апотекар, један од оснивача овог друштва.

Из извештаја управног одбора види се да је Сомбор ,као културно просветни центар овога краја, осећао већ одавно потребу за оснивањем Историског друштва. Јер на минулу прошлост се Сомбор мирно и спокојно може да осврне, а да образом не поцрвени и оком не затрепти.

У Сомбору, одмах после ослобођења, у неколико махова, покушало се са обнављањем старог Историског друштва које је овде раније радило око педесет година, али без успеха. Исто тако тешко је ишло и са оснивањем новог друштва, јер је недостојало људи чврсте воље, одлучних и добрих организатора.

Ипак, нашло се неколико њих који су покренули акцију и организатори покрета на челу са г. др. Симом Тапавицом, претседником Градске општине, позвали су на сарадњу све пријатеље науке и просвете. Тако је пре годину дана основано ово друштво у Сомбору. Покретачи су за ово уложили огромног труда и њихов посао био је често пута и сувише компликован.

И поред све велике улоге Сомбора у прошлости, Сомбору је учињена после ослобођења једна велика неправда. Данас Сомбор је сведен на ниво обичног среског места — паланке. Ипак је остао горд, а његова пропаст му нимало није умањила његову славну плошлост!

Заслуге г. др. Маргалића

Ово су пред очима имали и покретачи — оснивачи овога друштва, који су априла месеца, 1936 године, посетили најстаријег члана Историског друштва г. др. Еду Маргалића, са намером да од њега, као најкомпентентнијег, добију обавештења и савет односно рада Историског друштва Бачбодрошке жупаније. Та лица била су гг. др. Сима Тапавица, претседник Градске општине, Ђорђе Антић, апотекар и Јулије Брајер. Том приликом њих је г. др. Маргалић, најљубазније примио и у срдачном разговору оживео је догађаје, који су се још пре педесет година одиграли. Иако болестан, тада је из г. др. Маргалића проговорио онај човек — ветеран, који је у својој каријери завирио у све сфере државног и народног живота, који је поред раскошних двора видео и најпримитивније колибе и који је на основу стечених искустава правилно просуђивао сваку ситуацију и изрекао етичко непристрасан суд.

У невезаном разговору тада је г. др. Маргалић, изнео његов напоран рад у доба када је Историско друштво у Сомбору први пут основано. На састанку и договору 22 августа 1882 године, др. Маргалићу је поверено оснивање друштва и 11 маја 1883 године, одржана је оснивачка скупштина. Тада је за претседника друштва био изабран тадашњи поджупан Ендре Шмаус, а за секретара г. др. Едо Маргалић. Захваљујући агилном заузимању, већ 5 фебруара 1885 године, изашао је први друштвени годишњак са драгоценом садржином.

Три године доцније, пошто се није слагао са правцем рада, г. др. Маргалић, поднео је оставку на свој положај, али са даљим својим радом наставио је још интензивније, и тако је друштво, након тридесет година, постало знаменито, јер је располагало и својим музејом, који је тада био у овом крају најлепши и најбогатији.

Из ископина — које се и данас чувају у том музеју — заслугом истраживача Јулија Цираки, Калмана Губице и Јована Вајганда, дознало се да су људи каменог доба и у овим крајевима живели; да су се бавили земљорадњом и риболовом, што доказују налази у Бачком Моноштору, Богојеву, Апатину, Бездану и Батини.

1916 године...

Историско друштво у Сомбору, активно је радило све до 1916 године, када је умро најзаслужнији и најпродуктивнији његов члан, Губица. За време рата престао је да излази и друштвени гласник, који је пре тога излазио.

Доласком победоносне наше војске у ове крајеве, године 1918, 13 новембра, у послератном хаосу и касније у заносу одушевљења, заборавило се на све, па тако и на Историско друштво. Нико о њему није водио рачуна. Велики и лепи музеј покрила је прашина.

По савету г. др. Маргалића, г. др. Сима Тапавица, обновио је Историско друштво. Сазвана је скупштина старог Историског друштва, која је изрекла продужење рада, обзаром да друштво од стране надлежног министарства није било разпшено и тако су израђена правила која су доцније и одобрена. Интересантно је напоменути да је сазив за ту ванредну скупштину потписао сам г. др. Маргалић, који је пре педесет и три године то друштво и основао.

Тада опет настају нове сметње које су тек 25 јуна 1936 године отклоњене. Тада је најзад основано друштво које носи назив „Историско друштво Сомбор". Први и данашњи претседник друштва је г. др. Радивој Симоновић, познати фолклориста и планинар. За доживотног почасног претседника изабран је г. др. Едо Маргалић, професор Универзитета у миру. Сву преосталу имовину старог друштва преузело је ово друштво, и то књижницу, нумизматичку, археолошку и етнографску збирку.

На челу Литерарног одбора налази се г. Стефан Илкић, архимандрит, који данас завршава рад на издавању друштвеног годишњака за годину 1936-37. Постоје и други одбори. Тако постоји и одбор који припрема грађу за монографију града Сомбора. Рад на овом пољу биће завршен тек 1940 године„ када ће се издати историја Сомбора.

Прослава 1940 године

У вези тога решено је још 7 јуна 1937 године да се 1940 године прослави на свечан начин и велика сеоба Срба под Арсенијем Чарнојевићем, с тим да се прослава сеобе обави у виду огромног одушевљена Срба — Сомбораца, староседелаца.

Друштвени рад у овој години крунисан је и тиме, што је пожртвовни члан друштва, г. др. Имре Фрај, поклонио друштву целокупну своју збирку која садржи ископине из Барање и која има значајну и велику вредност. Сем тога, ова збирка садржи и књижицу која претставља право благо. Бисер те збирке је нумизматичка збирка г .др. Фрајова, која у целој држави репрезентује једну од најбогатијих. У знак пажње друштво је великог дародаваоца г. др. Фраја, изабрало за првог добротвора. Исто тако поклонио је друштву своју богату библиотеку и сам г. др. Маргалић, као и рукописе од велике вредности, који ће бити смештени у посебну витрину.

Објекти збирака данас нису још приступачни широј публици. Разлог је што друштво моментално не располаже посебном зградом за њихов смештај. Међутим, обећањем г. др. Симе Тапавице, друштво се нада да ће и то питање ускоро скинути са дневног реда, јер ће настојањем Градског поглаварства, друштвени музеј бити смештен у зграду задужбине Стевана Семзе у улици Краља Петра, на који начин ће корисно послужити на понос Сомбора и најширој публици.

Милан С. Кронић

—o—

Осам дана пио а затим покушао самоубиство

Петрвовград, 21 децембра. — Дожач у житарском предузећу г. Јакоба Дајча и сина у Петровграду, Јосип Лакуш покушао је да изврши самоубиство попивши пола литре сирћеттне киселине. Лакуш је радио у сушиони за кукуруз и када је примио своје принадлежности осам дана без прекида је пио. Потом је дошао својој кући, где је попио сирћетну киселину. Породица озлеђеног одмах је то приметила и он је хитно пренет у болницу, али нема наде да ће преболети повреде.

—o—

Језива смрт петогодишње девојчице у пламену

Жабаљ, 21 децембра. — Овде је јуче тешко настрадала петогодишња девојчица Нада Проданов, којој је пожар захватио одећу. Она је том приликом добила веће опекотине по читавом телу. Мала Нада стојала је баш близу пећи, која је била отворена, тако да јој је пламен захватио хаљиницу. Када су родитељи приметили Нада је била сва у пламену. Њој је одмах указана прва помоћ и пренета је хитно у новосадску Државну болницу. Међутим, Нада је, ипак, јутрос, подлегла тешким ранама.

ВУК

РОМАНСИРАНА БИОГРАФИЈА ВУКА КАРАЏИЋА ОД Д. БАЧВАНСКОГ

СТРАТИМИРОВИЋ И МУШИЦКИ

26

Био је леп септембарски дан када је митрополит Стратимировић кренуо једног јутра у Нови Сад на парадним кочијама, у којима су била упрегнута четири белца. Пре њега, на двојим колима, кренула је његова свита која је имала да га дочека на понтонском мосту, одакле би заједно ушли у варош. Са патријархом у колима је седео архимандрит Мушицки. Митрополит је целога пута био замишљен и тек код Београдске капије пренуо се из мисли. Ту пред капијом чекала га је парадна стража са једним вишим официром на челу. Он је отпоздравио стражу и официра, док су се његова кола полако кретала са бандеријом Новосађана који су на коњима дошли пред митрополита, да би улазак у варош био што свечанији. На пијаци митрополита је поздравио градоначелник Јанковић са магистратом и корпорацијама, па је митрополит отишао право у Саборну цркву. На улазу у порту поздравио га је достојанствени владика Гедеон са свештенством на челу. После отслужене архијерејске литургије био је свечани ручак са многобројним званицама највиших војних, црквених и грађанских претставника, као и претставника свих важнијих корпорација. Митрополит је много разговарао са заповедником града Петроварадина о свему, па и о стању на граници; било је поверљивог разговора и о Милошевом устанку, па и о Црном Ђорђу за кога се чуло, — како рече генерал, — да у Одеси спрема са неким Грцима и Румунима општи устанак хришћанских народа на Балкану против Турака.

— Не мирује тај човек, рекао је митрополит тихо и као забринуто генералу.

Са бачким владиком говорио је митрополит о сметњама које се подижу још увек раду Краљевске новосадске гимназије, те је, потом, очитао молитву после ручка и разрешио софру, опростивши се љубазно са свим званицама.

— Загонетан тип је овај рацки митрополит, рекао је генерал своме пратиоцу мајору, када су излазили из двора.

— Изгледа да је веома интелигентан човек, одговори мајор.

— Па то је баш и опасно, рече генерал када се посадио на десно седиште у колима.

После кратког боравка код владике Гедеона, митрополит је у пратњи Мушицкога изишао из двора и отишао у Кулпин на породично добро .Требало му је одмора, јер је заиста, сувише радио, Његов рад био је напоран и све више се расплинуо у ширину. Беч, Пешта, Арад, Темишвар, Оршава, Земун Горњи Карловац, Задар, Трст, Жумберак биле су оне границе у којима се протезао његов рад и над којима је лебдело његово будно око. Мало место Сремски Карловци везивало је, преко митрополита, танком нити разбацано Српство и православље. Он је стајао, осим свога осталог рада, у вези са многим научним институтима у Немачкој и Русији, јер је и на науци много радио. Уз то још, дошао је први Карађорђев устанак, па пропаст Карађорђевих тековина и Милошев покушај са другим устанком. Сви конци политичког и културног живота из тих граница стицали су се и у Сремским Карловцима, јер је митрополит осећао сав историски значај свога положаја. Он је морао врло често да прави лепу мину, када би се истински требало да заплаче. Он је морао одржавати везе преко многих тајних канала да га не ухвате. Није смео никоме да поверава своје мисли ни планове да се не открије, јер су на њега пазили многи аустриски жбири, који су га стално пратили.

Четири белца јурила су са лаким кочијама као четири хале, а кочијаш, који је упарађен седео са „пединтером" на високом предњем седишту, држао је чврсто кајасе. Мушицки је седео уз митрополита, такође замишљен. Он се питао у себи: „шта хоће самном овај старац?" Још јуче изгрдио ме је као најгорег човека, претио ми са „брашнаром", а данас ме води у Кулпин. Ја тражим да ме пусти у Беч и у Москву, а он ми прети да ће ме свеђотле држати, док не отплатим дугове, које има Шишатовац.

На кулпинске утрине стигли су још док се видело. Тамо су их дочекала сва сеоска господа и госпође са сељацима и децом. Чим су се кочије појавиле на утрини, зазвонила су звона са високог торња кулпинске цркве. Народ је био свечано обучен: у широке набране гаће, у кошуље од танког домаћег платна, у плавим прслуцима са крупним тучаним дугмадима и марамицама од црне свиле око врата. Људи су имали потшишану кудраву косу и шешире са малим посувраћеним ободом, а на ногама добро намазане чизме. Жене и девојке накинћурене и у шареним јелецима разних боја, са свиленим марамама око врата и цегама на глави. Косе девојачке исплетене у дуге витице красиле су руже и пољско цвеће. Милина је било погледати ове бркате и крупне сељаке и лепе жене и девојке како чекају са захвалношћу свога митрополита и доброчинитеља, који их је помагао и увек поучавао својим паметним придикама. Када су стигла кола међу народ, митрополита је поздравио судија господин Станко, окружен са неколико госпођа и господе, чиновника спахилука. После поздрава митрополит их је све благословио и поворка се упутила у цркву кроз порту, чија је капија била широм отворена, а а у њој је чекао свештеник са малим ђацима у белим стихарима. Митрополит је одржао кратко молепствије, те је са својом пратњом прешао у породични дворац, где је све било спремљено да га са пратњом прими. У великом салону примио је поздраве месних црквених општинских власти. Са сваким је понешто љубазно разговарао и распитивао се о људима и приликама у селу. Вечерао је сам, а после вечере позвао је к себи Лукијана. Два Бачванина, два учена великодостојника, али и два разна темперамента, седели су за једним столићем као и ономад у Карловачком двору.

— Ти, Лукијане, нећеш да ме разумеш, — почео је одмерено митрополит. Моје бриге су толике да их ја једва већ подносим. Тебе сам, као свог најинтелигентнијег сабрата хтео да уведем у свој рад, а ти бежиш од тога. Наш српски народ налази се у тешким приликама свугде, јер све се заклело против њега. Ако га и ми, његови учени синови ,оставимо самом себи ,онда му нема помоћи. Ја ћу живети и радити, ако и Господ хоће ,још које време ,али тај рад мора још неко и да прихвати. Ми се морамо бранити од унијаћења, ми морамо водити бригу о школама, о свештенству, о књизи, о манастирима и о сретствима како ћемо све то издржавати. Нама не служи читава легија чиновника и војска и све то морамо ми из својих побуда и уз велике напоре и самопожртвовање радити. Ко хоће владичанско достојанство, тај мора престати са писањем песама, са одушевљавањем за Доситеја и Вука и разне реформе; тај има да запне и да држи оно што је толиким напорима створено. У твојим годинама и у твоме чину не може се живети како се хоће, него како околности налажу. Пренео сам из Сент Андреје препарандију у Сомбор. Тамо треба унети нов дух у учитељску омладину, а ти нећеш да се примиш ни тога посла. Ни управу Шишатовца ниси био кадар да обављаш, па како онда замишљаш твој даљи живот и рад?

— Ваша светости, ја вас потпуно разумем и ценим ваш напоран рад. Али ,молим да и ви мене разумете. Сваки човек већ доласком на свет носи нешто у себи. Ја за ту врсту рада немам смисла. Ја не знам управљати ни собом, па ни са другима. Мене занима само књига и стих, а моји осећаји не могу да се задрже и угуше у мени. Они траже да се манифестују слободно, не водећи рачуна ни према каквим избирима. Можда нисам изабрао добро свој позив, и вероватно је да нисам. И зато вас молим да ме пустите у свет, јер ме самоћа манастирска гуши. Моје жеље се не заустављају на дворима хладних гробница, моја душа тежи за бесмртношћу....

Митрополит је ћутао једно време и слушао излагања Лукијанова. Најзад га је прекинуо речима:

— Сутра ћеш се вратити у Карловце и чекати моја даља наређења.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

Стеван Михалцић, крстоносни прота: „Барања од најстаријих времена до данас"

Штампарија Дунавске бановине, Нови Сад, цена 35 динара

Наша историска наука занемарила је многе југословенске области без чијег познавања је тешко разумети читаве епохе наше прошлости. Тако је нарочито слабо расветљена епоха од пада римског царства па до краја сеобе народа, мада се по страним архивима налази довољно грађе на основу које се да приближно исконструисати политичко и културно стање тога доба. Када упоредимо нашу историску науку са румунском, на пример, ми ћемо видети да су румунски историчари далеко одмакли од нас у расветљавању тога доба. Румунима је, истина, много стало до тога да докажу своје римско порекло и своју егзистенцију на доњем Дунаву пре Мађара, те зато раде тако марљиво на проучавању те историске епохе. За нас Словене зна се да смо ми били прастари становници Паноније, Подунавља и једног дела Балкана, још за време римске империје, те нам зато није потребно доказивати да смо постојали и у тим временима на својој груди.

Г. Стеван Михалцић, прота, већ давно пре рата, сакупља марљиво историску грађу о Барањи, публикујући с времена на време резултате својих истраживања. Али сем њега нико се није нашао позваним да нам обради и попуни наше оскудно знање о прошлости тога краја, на коме су настали наши први додири и сукоби са Французима, Немцима и Мађарима. Г. Михалцић је био једини од наших архивских радника, кога је та древна наша прошлост занимала и који је цео свој живот посветио испитивању те наше тужне, али и славне прошлости. Историска грађа, до које је г. Михалцић дошао, у многоме је потпуно нова и она показује јасно пут млађим нашим историчарима, којим треба да пођу јер је сигурно да те грађе мора бити још много по старим архивама запада. Истина је да то истраживање данас нема практичне вредности, јер је словенски живаљ потиснут са великог дела тих територија. Али је са научног гледишта веома занимљиво па и корисно знати какве су то биле силе које су нас потисле из тих крајева и које су биле оне снаге које су кроз више од хиљаду година давале отпора најезди странаца?

Г. Михалцић сматра да је ово његово дело „само прикупљена грађа за историју Срба у Барањи." Ми би, пак, рекли да је ово дело много више од тога, јер из њега видимо јасно да је потискивањем Срба из тих крајева престао и словенски карактер Паноније. Срби источне културе чували су Словенство и чим су се они потисли, Словени западне културе нису били у стању да дају отпора Францима, Германцима и Мађарима. Они су врло брзо подлегли страном утицају и прећтопили се у несловенске расе. То би била главна поука из ове веома значајне књиге г. Михалцића коју топло препоручујемо нашим читаоцима.

(—ш—)

Мађари траже да се компензациони послови с Југославијом повећају на 50 милиона динара

Ми ћемо тражити повећање контингената за дрво

Београд, 21 децембра. — „Југословенски Курир" је јавио да ће у току идућег месеца доћи до преговора са Мађарима. Том приликом састаће се, наиме, Југословенско-мађарски стални привредни одбор.

Како се сазнаје, на овоме састанку Мађари ће тражити да се споразум о компензацијама, који је тражио за 1937 продужи и за 1938 и да се истовремено прошири.

Према досадашњем компензационом споразуму, вредност компензационих послова износила је 20 милиона динара. Мађари су на бази овог споразума добили гвоздену руду. До сада је искоришћено 18,2 милиона динара. Од Мађара је узиман разни материјал.

Сада Мађари намеравају да траже повећање вредности компензационих послова до 50 милиона динара.

Интересантно је навести да наше привреднике трошкови плаћања извоза, односно увоза са Мађарском коштају кроз клиринг 2,3 од сто, а путем компензација само 0,8 од сто.

С наше стране тражиће се повећање контингената за извесне артикле, а у првом реду за дрво.

СВЕТСКА АТРАКЦИЈА У „СЛОБОДИ": МИС ОКУЛТА

СПОРТ

Један предлог за реорганизацију такмичења за Божићни пехар Нп-а

Утакмице за Божићни пехар Нп-а (пре Новосадске заједничке спортске управе) одигравају се већ више од десет година. Публика је толико навикла на ове утакмице, да је већ потпуно престала да се интересује за завршетак овога такмичења. О другоразредним утакмицама и да не говоримо, а на прворазредним једва се може видети од 200 до 500 гледалаца, који једва чекају да судија објави крај ове, за њих потпуно незанимљиве борбе.

Несумњиво је да публика силно греши у својим схватањима, али нас је то ипак нагнало да помислимо на реорганизацију утакмица за Божићни пехар Нп-а. Наместо овога такмичења, које је потсавез поделио на утакмице другоразредних и прворазредних клубова, требало би према нашем мишљењу завести утакмице за т. зв. зимски куп, и то само једно такмичење за све новосадске клубове.

У утакмицама за зимски куп потсавеза учествовали би сви прворазредни и другоразредни клубови Новог Сада. Утакмице би се одигравале по једноструком куп систему, а потсавез би за те утакмице имао на располагању време од 10 децембра до 25 јануара, дакле термине у које клубови уопште не пријатељске утакмице. На овај начин, другоразредним клубовима би се пружила прилика да играју са прворазредним, а ови би — вероватно — опет дошли да се у полуфиналу и финалу боре између себе. А можда би се десило и по неко изненађење, које би само подигло интересовање за ове утакмице.

Нови Сад има одличне другоразредне клубове, који имају своју стал ну и верну публику. Ако се тим клубовима пружи прилика да играју са јачим клубовима, сва њихова публика ће изићи на игралиште да види како ће се држати њен љубимац. С обзиром на то да би овакво такмичење претстављало нешто ново и остала публика не би изостала. Дошла би бар у истом броју у коме сада долази на утакмице. А то значи да би финансиски ефекат такмичења за зимски куп био већи од ових утакмица које се сада одигравају.

Л. Д.

Бечки „Рапид" је одбио да гостује у Борову

Борово, 21 децембра. — Бечки „Рапид" ће за време божићних празника начинити једну већу турнеју по Југославији и Грчкој. Тако ће „Рапид" 6 јануара наступити у Солуну, а одмах, сутрадан, 7 јануара, игра у Скопљу. За 9 јануар „Рапид" има закључену утакмицу са Бск-ом у Београду. Тиме је „Рапид" закључио програм своје турнеје, иако је и од овдашњег с. к. „Бата" добио врло примамљиву понуду за једно гостовање.

Како јављају бечки листови, „Рапид" је у Борову због врло рђавог терена и невероватно пристрасних судија немогуће победити. Због тога је „Рапид" одбио гостовање у Борову. Тако ће симпатични тим „Бате" остати без једног великог и занимљивог програма.

Има изгледа да ће терен на Иришком Венцу до недеље имати снега за смучање

Иришки Венац, 21 децембра. — Јутрос је на Венцу и околини освануо први снег који је тек покрио дрвеће и земљу. Међутим, барометер стално показује снег, а и време је доста хладно, тако да се верује да ће све до недеље падати снег. Према томе, има много изгледа да ће терен на Иришком Венцу већ у недељу 26 о. м. бити способан за смучање.

—о—

Љубљанско „Приморје" организује лакоатлетски Средњеевропски Куп

Љубљана, 21 децембра. — Лакоатлетски клуб „Приморје" намерава да идуће године организује лакоатлетске утакмице за Средњеевропски куп у коме би учествовало пет клубова, и то: „Ђовинеца" (Италија), „Високошколски" (Чехословачка), Вак (Аустрија), Мац (Мађарска) и „Приморје" (Југославија). Утакмице би требало да отпочну у месецу јуну идуће године.

—о—

СПОРТСКИ ПОРТРЕТИ

Миленко Рајковић-Ганди

Родио се, такорећи, у Војводини. Све до јула месеца ове године био је њен члан ,а дуго година и један од њених најбољих првотимаца. Рођен је 1913 године, по занимању је чиновник Окружног уреда.

По својој игри Ганди много потсећа на Ацу Петровића из београдске „Југославије". Можда је још упорнији од њега и, свакако, много оштрији. Одличан техничар и врло лукав играч. Пргавост и брзоплетост му много сметају да постане велики играч. На листи голгетера Нп-а налази се на другом месту.

Сада је центарфор новосадског Радничког и његов најбољи навални играч.

ИЗНЕНАЂЕЊА НА ФУТБАЛСКИМ УТАКМИЦАМА У ИНОСТРАНСТВУ

Утакмице у Француској

Париз, 21 децембра. — ДНБ јавља: Јучерашњи футбалски резултати су следећи:

Расинг (Арас) — Стад Ремс 0:1, Олимпик (Денкерк) — Валансиен 2:1; Хавр — Стад Франсе 3:0; Монпеље — Сошо 4:2; Олимпик (Марсељ) — Жиронден 4:2.

—о—

Висока победа „Бершота" у Белгији

Брисел, 21 децембра. — ДНБ јавља: Јучерашњи футбалски резултати у Белгији:

Ст. Жилцаз — Бриц 1:1, Хвајт Стар — Мехелн 4:0; Олимпик (Шарлроа) — Детринг (Брисел) прекинута; Лиерже — Андерлет 2:0; Стандард Литих — Лира 4:1; Антверпен — Ган 2:1; Расинг (Тирлмон) — Бершо 1:7.

—о—

Резултати утакмица у Турској

Анкара, 21 децембра. — Анатолска агенција јавља:

Јучерашњи резултати футбалских такмичења били су ови: Репрезентација Цариграда — Галатасерај 6:0; Фенербакче — Вефа 4:0; Бешикташ — Топкспу 9:1; Анкарски спортски клуб — Мухафиз 5:2; Анкара — Џубе Харбио 3:3.

Негро бонбон

обуставља промуклост

Производи:

РУФ СУБОТИЦА

МАЛИ ОГЛАСИ

МОДЕРАН СТАН

од 1 собе, претсобља, кухиње и шпајза са водоводом издаје се од 1 јануара. **Сувоборска 1а. Упитати у администрацији листа.** (4517-

ТРАЖИМ

три меблиране собе у центру града са купатилом и употребом телефона. Писмене понуде на „Портир" хотел Краљице Марије.

ОБЈАВА ЈАВНЕ ПРОДАЈЕ

Поступајући судски извршитељ у смислу §-а 102 зак. чл. 60 1881 овим објављује да ће услед одлуке Среског суда у Новом Саду бр. П. 1929/37 у корист тражиоца извршења Римокатоличке црквене општине у Новом Саду, заст. др. Фајт Балтазар адвокат у Новом Саду, против дужника у Новом Саду, за наплату 6400 дин. гл. и п. п. на јавној дражби продати ниже наведене покретне ствари, попису у пленидбеном записнику среског суда у Новом Саду Посл. бр. Ш. И. 1705/1937 и процењен на 11.950 динара и то: собни намештај, писаћи сто, слике на зиду, завесе, лустери и ћилимови.

Јавна дражба ће се одржати на дан 24 децембра 1937 год. пре подне 9 часа у Новом Саду у стану овршеника Римокатоличка бр. 1-II.

Изврш. бр. 194/37. Н. Сад, 4 дец. 1937.

Ј. Станковић, суд. изврш.

ЦЕНОВНИК ОГЛАСА „ДАНА"

Страна има 4 ступца. Ширина стране је . . . 24 см.
Ширина једног ступца је 6 см.

ЦЕНЕ ОГЛАС;

1. Цела страна	дин. 1700.—	са држ. порезом дин.	1740.—
2. Пола стране	„ 850.—	„ „ „ „	890.—
3. 1:4 „ „	425.—	„ „ „ „	445.—
4. На страни текста 1 см.		„	18.—
5. На огласној страни 1 см.		„	12.50

МАЛИ ОГЛАСИ:

1. Тражња службе до 10 речи	„	5.—
свака даља реч	„	0.50
2. Остале мали огласи до 10 речи	„	10.—
свака даља реч	„	1.—

БЕЛЕШКЕ И НОТИЦЕ:

Личне вести, свечари, помени, венчања, веридбе до 10 речи	„	15.—
свака даља реч	„	1.—

ДРАЖБЕНИ ОГЛАСИ:

А) о продаји покретнине: до 12 см.	„	90.—
Б) о продаји некретнине: до 12 см.	„	90.—
од 13 до 20 см.	„	120.—
од 21 до 25 см.	„	160.—
преко 25 см.	„	220.—

Осим горњих цена огласивач плаћа државни порез према величини огласа.

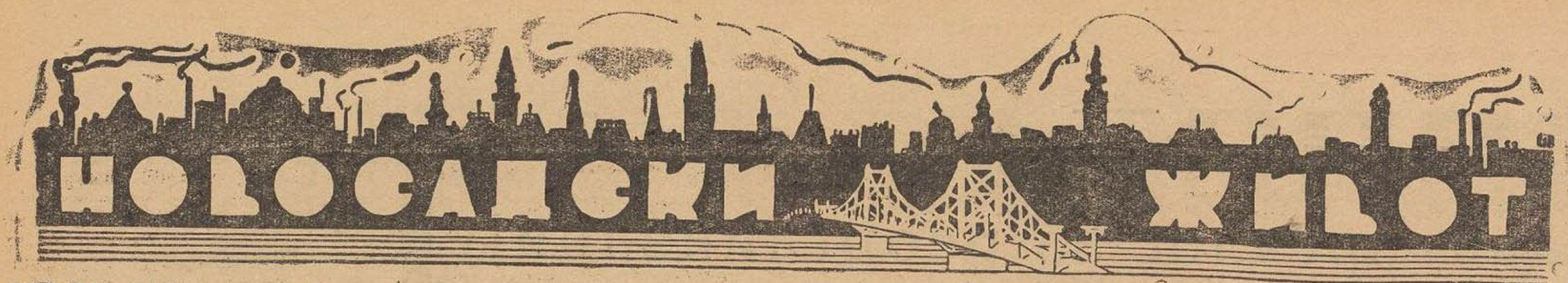

КРОЗ НОВИ САД

Библиотека Матице српске отворена **од** 8—12 и 15—17 часова. **Музеј Матице српске** отворен је од 11—12 часова.

РЕСТОРАН ХОТЕЛА „КРАЉИЦА МАРИЈА“ свако вече дансинг. Свира Новосађанима најомиљенији џаз-оркестар „Русијан“. **Директор Марковић.**

ХОТЕЛ „СРПСКИ КРАЉ“
Свако вече дансинг. Севдалинске певачице. Отворено до зоре.

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ
од 18 до 24 децембра

Кр. Дворска апотека Мр. Ст. Д. Поповића, Краља Петра П (Футошка) 124. Телефон 33-74.

Апотека Попић, Николе Пашића 13. (телефон 23-79).

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА „Књаз Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД Трифковићев трг 3-I. Телефон 20—20 и 32—42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. Крагујевац: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169.

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: Драган, син Чедомира Тишанића, пошт. служитеља и Милице Ивковић, Силвија кћи Ласла Паличко, столара и Злате Кришинфор, Верица — Магда, кћи Каталин Фараго, радница.

Венчани су: Исајило Недељковић саобраћајни чиновник и Маргита Варга.

Умрли су: Пера Фратуцан, дете, старо 5 мес. удова Терезија Швагер, рођ. Малинка, пенз. град. чиновник, стара 34 год., Катица Босак, дете, старо 4 године.

—о—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 21 децембра 1937.

У берзанском промету данас закључено:

ПШЕНИЦА: Бачка 78-79 2% к. д. 175—177; Банатска 78-79 2% к. д. 171—178; Сремска 77-78 2% к. д. 175—177; Славонска 77-78 2% к. д. 176—178; Лађа Тиса 78-79 2% р. к. 177—179; Лађа Бегеј 78-79 2% р. к. 176—178.

РАЖ: Бачка к. д. 172—174.

ЈЕЧАМ: Бачки и Сремски 63-64 к. д. 128—130.

ЗОБ: Бачка, сремска и славонска к. д. 122—124.

КУКУРУЗ: Бачки и сремски стари к. д. 104—106; Банатски стари к. д. 101—102; Сушени пар. Инђија к. д. 95—96.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 272.50—282.50; број 2 252.50—262.50; број 5 232.50—242.50; број 6 212.50—222.50; број 7 182.50—192.50; број 8 125—130; 0гг и 0г сремско и славонско 270—280; број 2 250—260; број 5 230—240; број 6 210—220; број 7 180—190; број 8 125—130.

МЕКИЊЕ: Бачке, сремске и банатске к. д. 90—93; у јута врећама Лађа р. к. 93—94.

ПАСУЉ: Бачки и сремски бели без врећа к. д. 204—206; Бели лађа без врећа р. к. 207—209.

ТЕНДЕНЦИЈА: Непромењена.

ПРОМЕТ: Средњи.

Леп и хуман гест новосадских Чехословака

Задруга Чехословачких жена у Новом Саду на основу обавештења добивених од Градског поглаварства снабдела је за Божићне празнике ученике и ученице чехословачког одељења са оделом, зимским капутима, са мушким и женским капама, чарапама, које је скупила од добротвора својих чланова и по разним радњама у граду. Од скупљеног новца је набавила материјал и дала је за сиромашне ученике сашити потребна одела. Ова одела су неке чланице бесплатно сашиле.

Чехословачка Беседа „Шафрик“ иницијативом гг. Н. Криванека, управника чехословачке паропловбе и Јана Балажа, трговца уз помоћ Емила Крупирова и Андреја Шоуца, трговаца је набављено дванаест пари ципела за сиромашне ученике споменуте школе.

Г. Владимир Шестин управник Континенталног д. д. даровао је 350 дин. на књиге и прописеве, исто толико су и остали шланови ЧСБ „Шафарик“ међу собом скупили 350 динара на овај циљ. Свега 700 динара.

На дан 19 о. м. у школи чехословачког одељења у Новом Саду после подне под претседништвом гђе Марије Хилове, претседнице З. чехословачких жена били су подељени поклони сиромашним ученицима Деоби је претходио лепо састављен програм, који су у препуној школској дворани саслушали родитељи и пријатељи деце, који су приредили учитељи чехословачке школе.

Г. Јан Стрехарски учитељ, у свом говору образложио је укратко хумани циљ снабдевања деце са оделом, обућом и потребним књигама. и нагласио да ученици не заборављају своју народност, али да се спремају да буду верни грађани наше лепе отаџбине. Замолјио је приложнике да и у будуће не забораве на ову сиромашну децу.

При извођењу програма деца су певала песме, одиграла позоришни комад одевена у чехословачкој народној ношњи, што је учинило дубок утисак на присутне, који су с највећим задовољством, одневи леп утисак, напустили школску дворану.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

На Народном универзитету у среду 22 о. м., у дворани Матице српске одржаће предавање професор универзитета г. др. Владимир Ћоровић о теми „Срби у Светој Гори“. Почетак предавања је у 18 часова. У среду, 29 децембра, такође у дворани Матице српске, на Народном универзитету, одржаће предавање професор универзитета г. др. Боривој Лоренц о теми „О несвесном душевном животу“. Почетак у 18 часова.

Siera радио је савршенство. Продаје и на отплату — „ЛУКС“ РАДИО Марко Дослер, Нови Сад, Краља Александра 24.

Преминула је, у 46 години живота, Ангелина уд. Вељка Радовића рођ. Станишић, књиговођа Штампарије Дунавске бановине. Земни остаци покојне Ангелине Радовић рођ. Станишић пренесени су из Загреба у Нови Сад 21-ог о. м., где је извршено и опело у 2 и по часа после подне у капели на Алмашком гробљу. Покојницу оплакују уд. Марија Станишић мати, Милена Коњовић, Наталије Лилег, сестре, Стојан Радовић, Слободан Радовић и Драгиња Радовић, деца.

Удружење Србијанаца и Јужносрбијанаца одржаће 26 децембра, у просторијама гостионе „Липа“, у 9 часова пре подне своју скупштину, на којој ће се изабрати нова управа. Како је удружењу циљ чисто хумани и културни рад, управа моли да скупштини присуствују сви Србијанци и Јужносрбијанци који живе у Новом Саду. Нарочитих позивница неће бити.

Пред Апелационим судом пред кривичним већем, чији је претседник г. Воја Павловић, потпретседник Апелационог суда, одржао је суђење г. Адаму Беренцу, римокатоличком свештенику из Апатина, кога је, на тужбу јавног тужиоца у Сомбору, тамошњи суд осудио на 15 дана затвора и 840 динара новчане казне, на основу параграфа 123 Мађарског закона о браку, зато што је црквено венчао г. Јосипа Мишковића и Љубицу Петровић, иако они нису претходно склопили грађански брак. Против те пресуде су уложили призив на Апелациони суд и државни тужилац и бранилац оптуженог. Апелациони суд је на данашњој седници делимично уважио призив оптуженог и суспендовао извршење ове казне за време од три године. Јавну оптужбу је заступао заменик главног државног тужиоца г. др. Александар Гавела.

За 5 дин. дневно можете набавити одличне ОРИОН радио апарате ГЕЛБ електро подузеће, Кр. Петра II 23.

ПРЕДЛОГ НОВИХ ЧЛАНОВА РЕКЛАМАЦИОНОГ ОДБОРА

Крајем ове године истиче мандат члановима и заменицима Рекламационих одбора. Трговинска комора је у смислу законских одредаба одредила у Рекламациони одбор за редовне чланове из редова трговаца гг. Јована Ђулума и Лазу Милутиновића, за заменике гг. Ивана Каћанског из Србобрана и Исидора Субакова из Ст. Бечеја; из реда угоститеља за редовне чланове гг. Ранка Диклића и Сретена Дејановића, а за заменике гг. Тодора Мандића из Жабља и Станка Матковића из Илока; из редова јиндустријалаца за редовне чланове гг. Жарка Савина из Пашићева и инж. Фрању Фајта из Новог Сада, а за заменике гг. Милорада Матејића и Ернеста Шулца; из редова занатлија за редовне чланове гг. Драгића Мијатовића, опанчара и Живка Станојчића, пекара, а за заменике гг. Нестора Зечевића из Ирига и Бранка Мушицког из Старе Пазове.

—о—

ПОЗОРИШТЕ

Е. Ч. Карпентер: „Трипут отац“

Вечерас, у уторак, 21 о. м., приказаће се први пут комедија „Трипут отац“ од чувеног енглеског комедиографа Е. Ч. Карпентера. Ова комедија доживела је на свим великим европским и америчким позорницама огромаг успех. Духовита, лака, пуна живих сцена, ова комедија држи публику у напетости до краја и пружа јој изванредну забаву пуну заплета и ванредних комичних ситуација.

Режија г. Делака води радњу у живом темпу од сцене до сцене, стопивши је у једну рељефну целину.

У комедији су запослени гђе Ивица Танхофер и Маша Перенчевић и гг. Дује Биљуш, Станислав Миљковић, Стојан Јовановић, Станоје Душановић, Никола Гашић и Миленко Стојадиновић. Инвенциозан декор од Миленка Шербана.

Улазнице за ову претставу продају се у књижари „Славија“ (тел. 24-95) и на позоришној благајни у Спомен-дому.

—о—

НОВОСАДСКИ ЕПИГРАМИ

Његов случај

Познаника Симу затек'о сам љута:
Остао је, вели, без зимског капута.
Фин му капут беше, с крзном, али јао
Пређашњи га власник јуче препознао!

Аб.

Општина ће оденути 700 сиромашне школске деце

Пред божићне празнике градска општина ће, у споразуму са управама новосадских основних школа, помоћи око 700 сиромашне деце. Деци ће се поделити капути и ципеле. У петак, 24 о. м., у 11 часова пре подне, у Спомен-дому обавиће се мала свечаност на којој ће се поделити капути и ципеле сиромашној школској деци римокатоличке, евангеличке и протестантске вероисповести. Децу ће, у присуству њихових родитеља, поздравити потпретседник општине г. др. Милош Петровић.

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, Ст. Брановачког 11 — Власник: за ДАН к. д. СВЕТОЗАР ЋИВАНОВИЋ, Јована Бошковића 1
Штампа „Дан“ к. д., штампарско предузеће Краља Александра ул. 7.